

Hemşirelik Eğitim Programlarının Değerlendirilmesinde

Bağlam,
Girdi, Süreç
ve Ürün
Modelinin
Kullanımı

Doç. Dr. Fatma ORGUN
Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi
Hemşirelikte Öğretim Anabilim Dalı
fatmaorgun@gmail.com

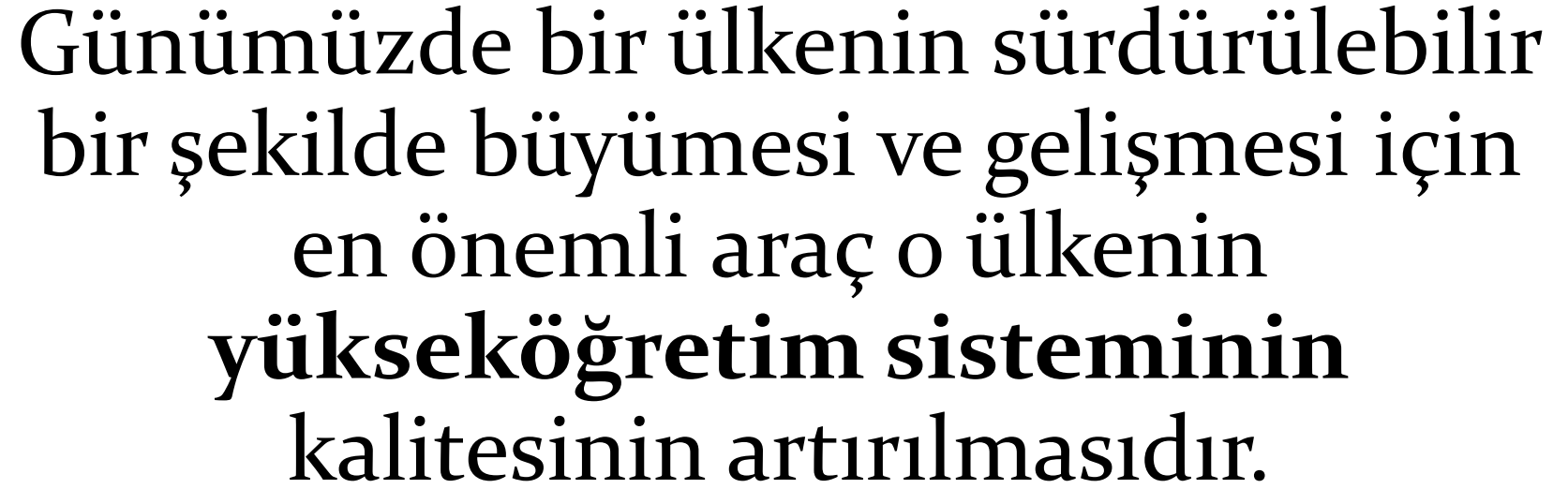
Sunum Planı

Hemşirelik Eğitiminde Program Değerlendirme

Program Değerlendirme Modelleri

CIPP Modeli

Günümüzde bir ülkenin sürdürülebilir bir şekilde büyümesi ve gelişmesi için en önemli araç o ülkenin **yükseköğretim sisteminin kalitesinin artırılmasıdır.**

“Kalite
mükemmele
doğru asla
bitmeyen bir
yolculuktur.”

• DEĐİŐEN
DÜNYA,

• DEĐİŐEN
İHTİYAÇLAR
VE

• DEĐİŐEN
YÖNETİM
ANLAYIŐI

Küreselleşen dünyada üniversiteler; rekabette üstünlük sağlamak ve başarısını, tanınırlığını ve imajını devam ettirebilmek için **“kalite”** faktörünü ön planda tutmaktadır.

Üniversitelerde kalite kültürü ve felsefesi oluşturmak, paydaş katılımını sağlamak ve kanıta dayalı ve sürekli iyileştirme yapmak amacıyla **kalite güvence sistemi** uygulanmaktadır.

Böyle bir kaliteye yükseköğretim sisteminde ulaşmak,

doğru araştırma yapmayı ve

uygun bir şekilde değerlendirmeyi gerektirmektedir.

Kaliteyi ölçmenin ve
bunu belgelendirmenin
aracı ise

program
değerlendirme
dir.

PROGRAM DEĞERLENDİRME

Program değerlendirme, eğitim programlarının bileşenlerinin yapısı ve niteliğine ilişkin olarak sistematik bilgi toplama ve değerlendirme sürecidir.

Bu süreç; **planlama, uygulama ve değerlendirme** olmak üzere üç aşamadan oluşmaktadır.

PROGRAM DEĞERLENDİRME

Kurumların bilgi edinmeleri ve kalite iyileştirmeleri için karar almalarına yardımcı olan sürekli ve sistematik olarak devam eden kanıta dayalı bir akıl yürütme süreci olarak tanımlanmaktadır.

(Escallier&Fullerton, 2012;
Kavgaoğlu & Alcı, 2016;
Turan & Akalın, 2016)

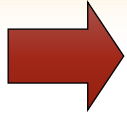
Tüm fakültenin katılımı ve sorumluluk almasıyla
yapılan düzenli ve sistematik bir
program değerlendirme;

- nitelikli bir hemşirelik programının sürdürülmesine,
- hemşirelik programının güçlenmesine,
- güçlü yönlerinden faydalanmasına ve
- zayıf alanlarını iyileştirmesine olanak sağlayabilmektedir.

Peki biz program
değerlendirmeyi ne zaman
bu kadar önceliklendirdik?

3.15	Program değerlendirme
TS 3.15	Kurumun (yüz yüze/karma/uzaktan eğitimi kapsayacak şekilde), eğitim süreçlerine, program çıktılara ve eğitim programında yapılan değişikliklere/iyileştirmelere odaklanan bir program değerlendirme sistemi olmalıdır.
Açıklamalar	<p>Program değerlendirme, eğitim programının güçlü ve zayıf yanları ile eksikliklerini belirlemek için yapılır. Değerlendirmenin amacı, eğitim programının, derslerin, eğitim süreçlerinin ve öğrenci başarısının beklenen standartlara uygunluğunu incelemek ve gerekli iyileştirmeleri yapmaktır. Bunun için, eğitimle ilgili tüm öğelere ilişkin, sistematik ve düzenli olarak veri toplama, analiz ve değerlendirme yapılması gerekir.</p> <p>Değerlendirme sonuçlarına göre gerekli düzeltici-önleyici faaliyetler planlanmalı, uygulanmalı ve sonuçları değerlendirilmelidir.</p> <p>Program değerlendirmede nicel ve nitel yöntemler kullanılabilir.</p> <p>Program değerlendirme sistemi; eğitim programını, öğrencilerin gelişimini, iyileştirme önerilerini içermelidir. Öğretim elemanı ve öğrenci geribildirimleri ile değerlendirme sonuçları program çıktıları ile ilişkilendirilerek değerlendirilmelidir.</p>
Sunulacak kanıt örnekleri	<ul style="list-style-type: none">- Program değerlendirme sisteminin tanıtımı, amaçları ve yöntemleri (nitel-nicel yöntemler), öğrenci/öğretim elemanı/mentor geribildirimlerinin sonuçları ve ne şekilde kullanıldığı,- Son akademik yıla ait sınıf geçme notları/geçme kalma oranları ve bu verilerin program değerlendirme sisteminde nasıl kullanıldığını gösteren belgeler- Eğitim programının değerlendirilmesi ve geliştirilmesi için yapılan toplantıların raporları, yapılan değişikliklerin gerekçelerini gösteren raporlar ve belgeler- Mezunların yeterliklerini değerlendirmeye yönelik araştırmalar, işveren/mezun memnuniyet anketlerinin program değerlendirmede nasıl kullanıldığını gösteren kanıtlar- Eğitim programının işleyişi, uygulama ortamlarının değerlendirilmesi, öğrenci ve eğitici memnuniyeti, öğrenci başarısı, öğrenci katılımı, program çıktılara ulaşma düzeyi vb. konularda elde edilen kanıtlara göre alınan önlemler

Hemşirelik eğitim programını değerlendirmek,

- programdaki hedef kitlenin ve eğitimcilerin ihtiyaçlarına uygunluk ve uyum derecesini anlamak ve
- programın geliştirme sürecinde etkili olan unsurları belirlemekle mümkündür.

Bu süreci etkileyen en önemli faktör ise

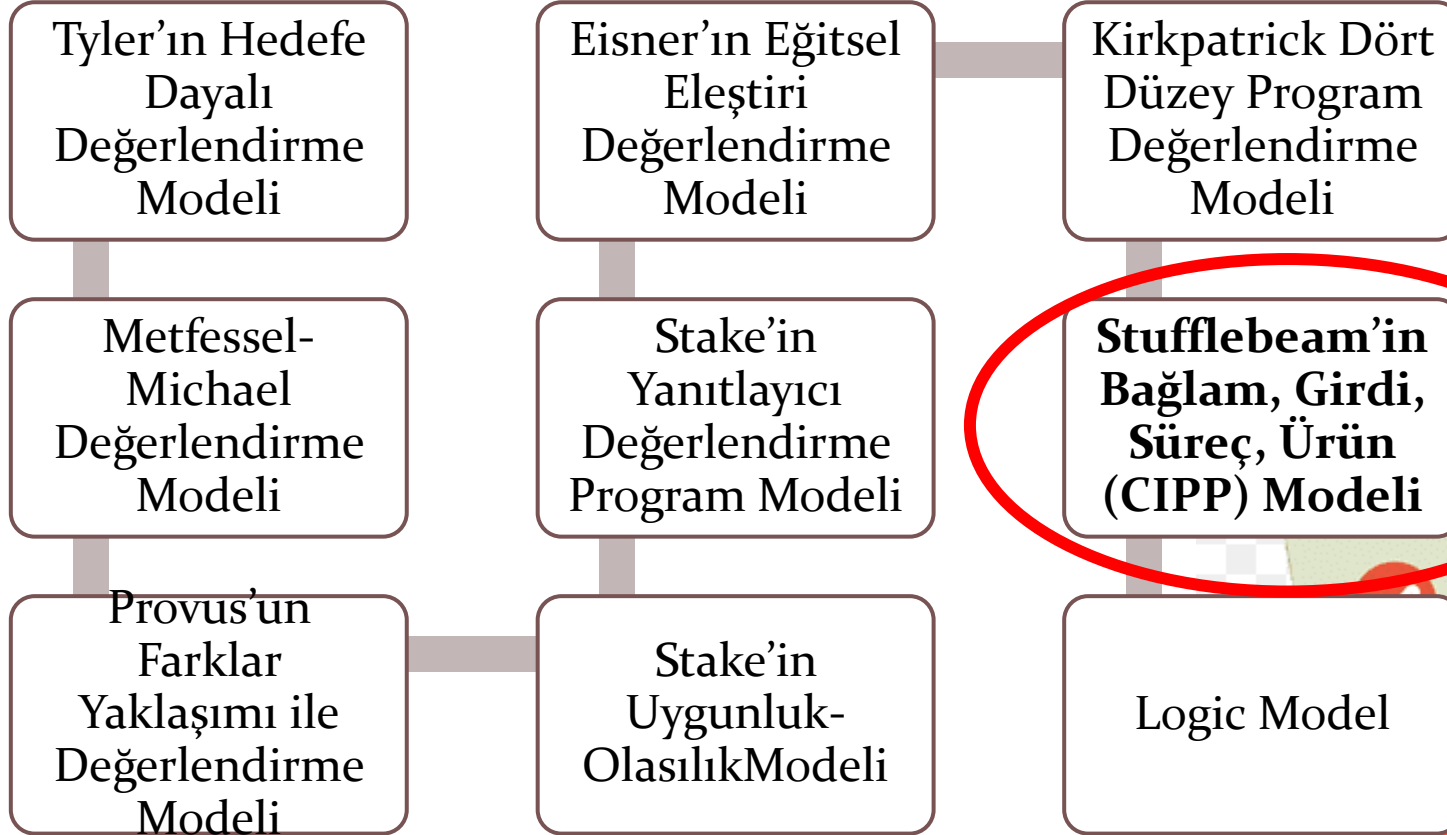
eğitim programını doğru ve uygun bir şekilde değerlendirilmesini sağlayacak

araç ve

modelin varlığıdır.

Hemşirelik eğitim programlarının değerlendirme sürecinde kullanılacak birçok model mevcuttur.

Program Değerlendirme Modelleri

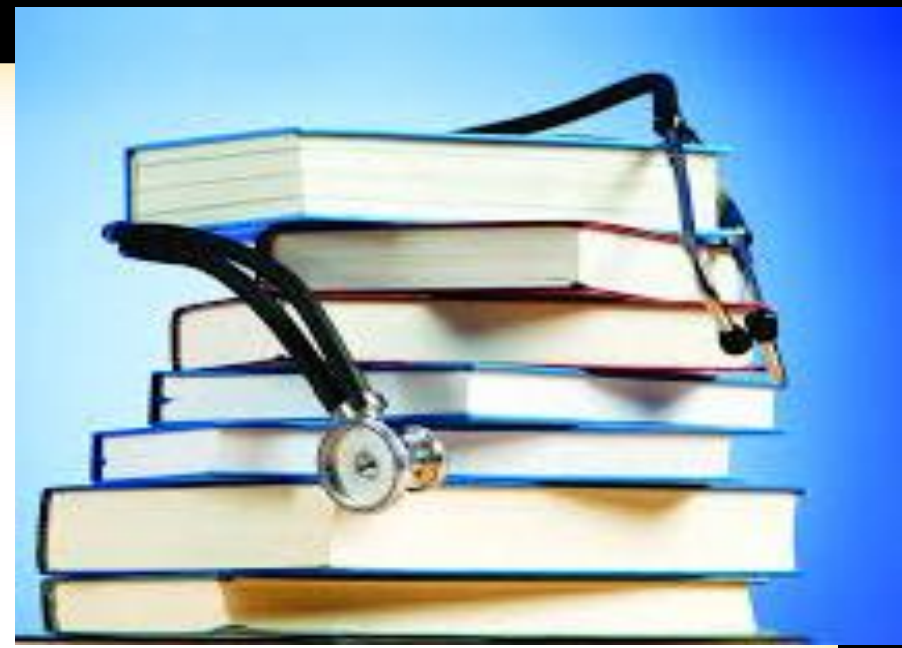
Context (bağlam), Input (girdi), Process (süreç) ve Product (ürün) kelimelerinin kısaltması olan ve eğitim programlarını bu dört alanda değerlendiren

CIPP değerlendirme modeli ve

modele uygun geliştirilen araç
(HLEPDF)

Young Lee, Shin, & Lee, 2019; Stufflebeam,
& Zhang, 2017; Thawabieh, 2017,
Çonoğlu&Orgun, 2021

CIPP değerlendirme modeli,
hemşirelik eğitim programının genel
kalitesinin ve deęerinin belirlenmesine
rehberlik edebilecek teorik bir çeręeve
saęlamaktadır.

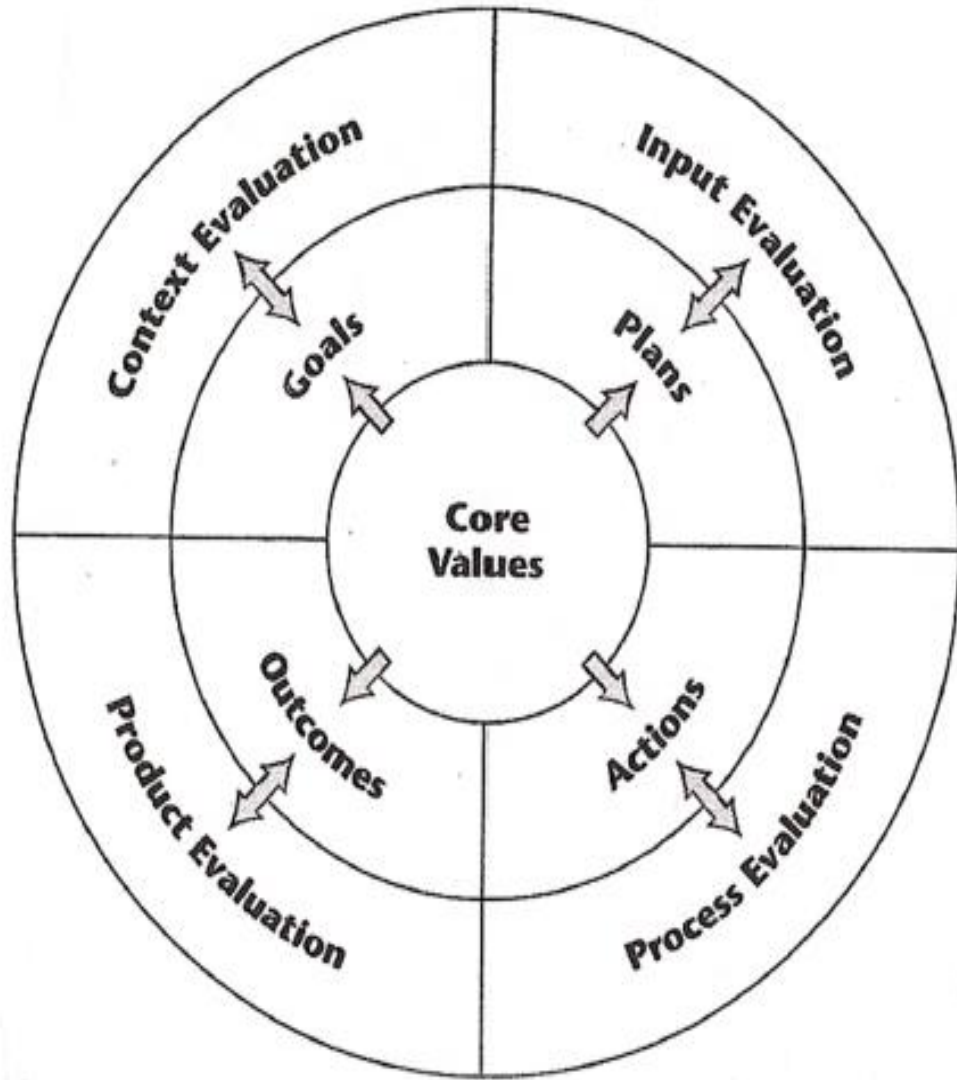

Aynı zamanda kapsamlı bir
değerlendirme yapmak için i ve dıř
paydařlardan gelen girdiler de dahil
olmak üzere, programın birçok yönünün
ele alınmasını gerektirmektedir.

(Lippe, & Carter, 2018; Kahn, ve dię., 2014).

C ontext	-	Bağlam
I nput	-	Girdi
P rocess	-	Süreç
P roduct	-	Ürün

Modelin Bağlam, Girdi, Süreç ve Ürün değerlendirme aşamalarından her biri farklı fonksiyonlara sahiptir.

- Program geliştirmeden program değerlendirmeye kadar her basamakta kullanılabilir

Değerlendirme süreci bir amaca hizmet etmektedir (Dinçer B, Saracaloğlu , 2015).

Programın hazırlanış amaçları, programın güçlü ve zayıf yönlerine ilişkin tüm faktörlerin analizi yapılır.

Eğitim programındaki sorunların, ihtiyaçların veya fırsatların belirlenmesi için çalışılır.

- Programımızın amacı nedir?
- Toplumumuzda bu tür bir programa ihtiyaç var mı?

Sisteme uygun mevcut ve potansiyel kaynaklar, olanaklar, stratejiler, finansal ya da yasal sınırlamalar, seçilen yaklaşımın çalışma planları ve bütçeleri belirlenmelidir.

Amaç bağlam aşamasında, tasarlanan programın uygulanmasını kolaylaştırmaktır.

- Hedefler, okulun amaçlarıyla uyumlu mu?
- Öğretim stratejileri uygun mu?
- İçerik, programın amaçlarına ve hedeflerine uygun mu?
- Hangi kaynaklar mevcuttur?

Süreç

Tasarı ve uygulama arasındaki uyum, program etkinlikleri, süreçte kullanılan yöntem ve teknikler, uygulamadaki zorluklar, öğretmen-öğrenci, öğrenci-öğrenme/iş ortamı incelenir.

Programdaki eksikliklerin keşfedildiği ve programın uygulanması ile eğitim programının öğrenenler üzerindeki etkisi araştırılır

- Program planlandığı gibi uygulanıyor mu?
- Gerçek planda beklenmeyen problemler yaşandı mı?

Program çıktıları program hedefleri ile karşılaştırılır.

Dönem içinde yapılan sınavlar, nitel ve nicel analizler, ölçme araçları, öğrencilerin program sonunda gelişim gösterdikleri alanlarla birlikte programın tüm boyutlarının birbiri ile ilişkisi araştırılır.

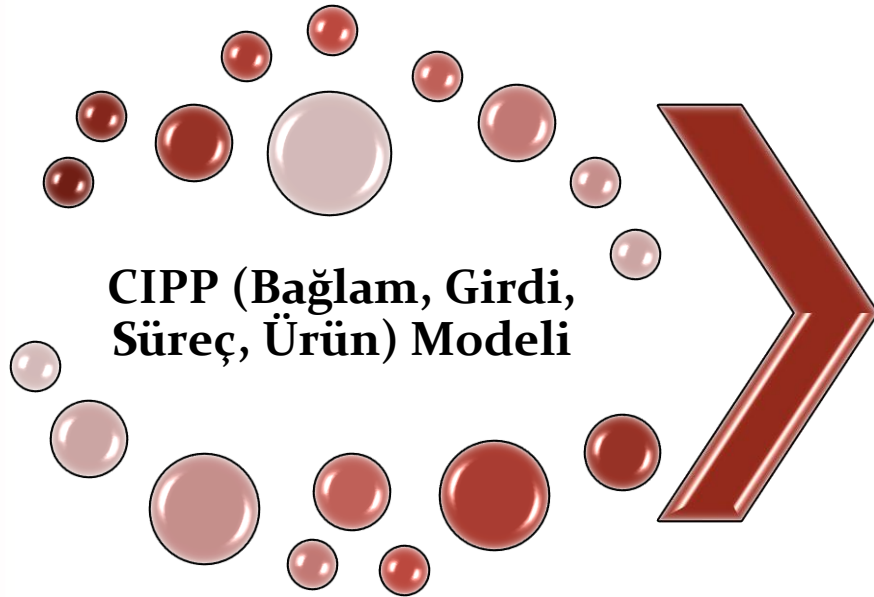
- Programda belirtilen hedefler ne ölçüde karşılanmaktadır?
- Program, hedeflenen grup için (öğrenci, topluluk) yarar sağladı mı?

CIPP modeli hem programın geliştirilmesi ve niceliksel olarak değerlendirilmesine odaklanan, geniş kapsamlı bir yaklaşım olup; pek çok değerlendirme modeli arasında eğitimsel değerlendirme için faydalı ve tavsiye edilen bir yöntemdir

Araştırmalar incelendiğinde, modelin genellikle eğitim programını değerlendirmek amacıyla kullanıldığı, program geliştirme çalışmalarından başlayarak değerlendirme ve programın iyileştirilme sürecinde kullanılan araştırmalarında bulunduğu saptanmıştır

- (Hall, 2013; AbdiShahshahani et al., 2014; Neyazi et al., 2016; Ashghali-Farahani et al., 2018; Bvumbwe & Mtshali, 2018; Lippe & Carter, 2018; Rahimzadeh et al., 2019; Siswadi et al., 2020; Çonoğlu & Orgun, 2021).

Hemşirelik alanında araştırmalar incelendiğinde birçok eğitim programında kullanıldığı görülmekte olup; **ön lisans** (Lippe & Carter, 2018), **lisans** (Çonoğlu & Orgun, 2018; Hall, 2013; Neyazi et al., 2016; Rahimzadeh et al., 2019; Siswadi et al., 2020), **yüksek lisans** (Ashghali-Farahani et al., 2018) ve doktora (AbdiShahshahani et al., 2014) programlarını değerlendirme sürecinde CIPP modeli kullanılmaktadır.

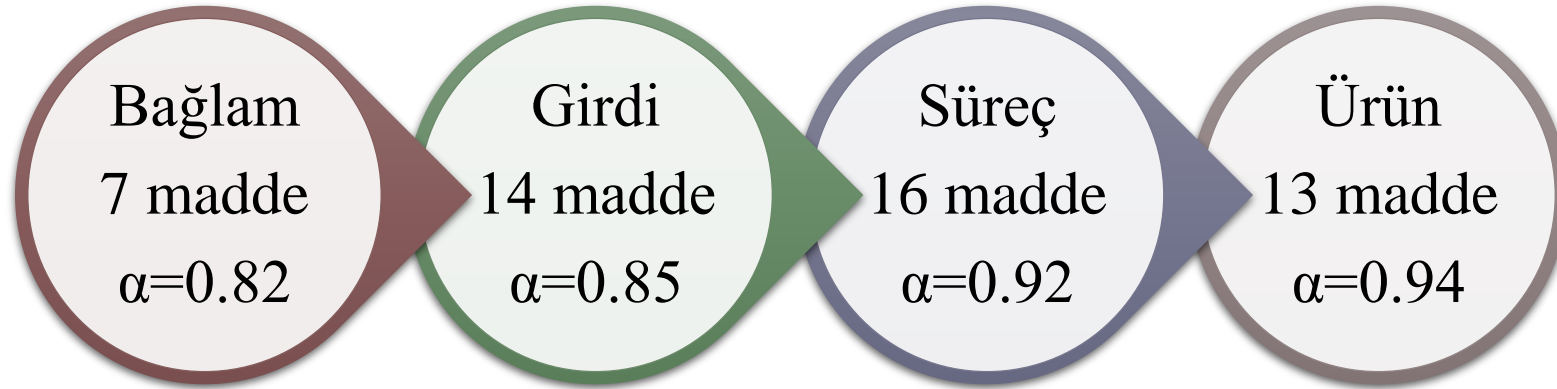
Kullanılarak Yapılan Bir
Program Değerlendirme
Aracı

Hemşirelik
Lisans
Eğitim
Programı
Değerlendirme Formu
(HLEPDF)

Çonoğlu&Orgun, 2021

Hemşirelik Lisans Eğitim Programı Değerlendirme Formu (HLEPDF)

4 alt boyut 50 madde

Hemşirelik Lisans Eğitim Programı Değerlendirme Formu (HLEPDF), CIPP değerlendirme modeli çerçevesinde bağlam, girdi, süreç ve ürün boyutları dikkate alınarak kuramsal temele dayalı oluşturulmuştur.

Geçerlik ve güvenilirlik analizleri yapılan HLEPDF, 50 madde ve “Bağlam”, “Girdi”, “Süreç” ve “Ürün” olmak üzere dört alt boyuttan oluşmaktadır.

Veri toplama aracındaki maddeler 5’li dereceleme tipinde; “1= Kesinlikle Katılmıyorum”, “2= Katılmıyorum”, “3= Kısmen Katılıyorum” “4= Katılıyorum”, “5= Tamamen Katılıyorum” şeklinde puanlanmıştır.

Hemşirelik eğitim programlarının değerlendirilmesinde CIPP program değerlendirme modeli, uygun bir model olup, en çok kullanılan ve tercih edilen modellerden biridir.

CIPP program değerlendirme modelinin programın iyileştirilmesinde de temel alınabileceği, biçimlendirici ve karar verdirici değerlendirme bakış açısıyla gerekliliği savunulmuştur.

Programın uygulanması sırasında bütünsel bir yaklaşımla, nicel ve nitel veri toplama yöntemlerinin sonuçlarından yararlanılarak kullanılmasının uygun olduğu vurgulanmaktadır.

Hemşirelik Eğitiminde Program Değerlendirme dinamik bir hemşirelik eğitim programı oluşturabilmek amacıyla eğitim programlarının çok boyutlu (öğrenci, kaynak, öğretim elemanı, materyal) olarak sürekli ve sistematik bir şekilde değerlendirilmesi gereklidir.

Hemşire eğitimciler, öğretim yaklaşımlarını, program ve ders öğrenme çıktılarını, öğrencilerin öğrenme düzeylerini, öğretim üyelerinin verimliliğini, klinik uzmanlık ve performans gibi birçok bileşeni değerlendirmektedir.

Bu değerlendirme sonuçlarından elde edilen kanıtlar doğrultusunda gelecekteki eğitime yön verecek ve öğrencileri geleceğe hazırlayabilecek geliştirilmiş ya da iyileştirilmiş eğitim programları oluşturulabilecektir.

Sonuç ve Öneriler

Sonuç olarak

CIPP, program değerlendirmeye kapsamlı ve kullanışlı bir çerçeve sağlama özelliği nedeniyle akreditasyon standartlarına uyum sağlayan bir program değerlendirme modelidir.

Kurumun kendini deęerlendirebilmesi için de uygun bir modeldir

Sonuç olarak

CIPP program değerlendirme modeline dayalı çalışmalar, eğitimin devam eden bir süreç olduğu ve eğitim sisteminin bu süreçlere dayalı olarak tasarlandığını ya da iyileştirildiğini belirtmektedir.

Bu bağlamda eğitim programının tüm unsurlarının tutarlı ve sistemli bir şekilde birbiri ile bütün halinde olması beklenmekte olup, mevcut programların bu doğrultuda değerlendirilerek ihtiyaçlarının belirlenmesi, iyileştirilmesi ve geliştirilmesi önerilmektedir.

Hemşirelik lisans eğitimi program değerlendirme çalışmalarının sistematik olarak yapılması

Program değerlendirme çalışmalarında tüm paydaşların görüşlerinin alınması,

SÜREKLİ VE SİSTEMATİK BİR SÜREÇ KURUM KÜLTÜRÜ

Hemşirelik eğitim programlarının değerlendirilme sürecinde CIPP modelinden yararlanılabileceği

Eğitim programında kullanılacak kaynakların, materyallerin, öğretim yöntem ve tekniklerin yeniden gözden geçirilmesi ve güncellenmesi,

Eğitim sürecinin değerlendirilmesinin, öğrencilerin aktif katılımlarını sağlayacak şekilde düzenlenmesi

İKİGAİ nizi bulmanız dileğiyle

.....

Teşekkür ederim.....

Kaynaklar

1. Altmışdört, G., Işık, A., & Yamaç, A. (2011). Yeni Bir “Program Değerlendirme Modeli”ne Göre Bir Yabancı Dil Programının Değerlendirilmesi. *Kara Harp Okulu Bilim Dergisi*, 21(1), 1-32.
2. Clark T, Goodwin M, Mariani M, Marshall MJ, Moore S. Curriculum Evaluation: An Application of Stufflebeam's Model in a Baccalaureate School of Nursing. *Journal of Nursing Education* 1983;22(2):54-58.
3. Çonoğlu G, Orgun F, Özkütük N. A roadmap for program evaluation in nursing education. *J Nursology*. 2022;25(3):177-183.
4. Dinçer, B. (2013). 7.sınıf İngilizce öğretim programının Stufflebeam'in Bağlam-Girdi-Süreç-Ürün (CIPP) Modeline göre değerlendirilmesi. Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Yayınlanmış tez, Aydın.
5. Dinçer B, Saracaloğlu AS. 7.sınıf İngilizce öğretim programının Stufflebeam'in Bağlam-Girdi-Süreç-Ürün (CIPP) Modeline göre değerlendirilmesi. *Qualitative Studies (NWSAQs)* 2017;12(2):1-24.
6. Escallier, L. A., & Fullerton, J. T. (2012). An innovation in design of a school of nursing evaluation protocol. *Nurse Educator*, 37(5), 187-191. <https://doi.org/10.1097/NNE.0b013e318262eb15>
7. Fitzpatrick JL, Sanders JR, Worthen BR. Program Evaluation Alternative Approaches and Practical Guidelines. 3rd ed. Pearson; 2004.
8. Gard, C. L., Flannigan, P. N., & Cluskey, M. (2004). Program evaluation: An ongoing systematic process. *Nursing Education Perspectives*.
9. Goldie, J. (2006). AMEE Education Guide no. 29: Evaluating educational programmes. *Medical Teacher*, 28(3), 210-224. <https://doi.org/10.1080/01421590500271282>
10. Gülpinar MA. Program değerlendirme yaklaşım ve yöntemleri. içinde: Dağlı T, (yayına hazırlayan). TTB – UDEK Ulusal Yeterlik Kurulu III. Çalıştay Tıpta 134 Uzmanlık Eğitiminde Program Geliştirme ve Ölçme-Değerlendirme Çalıştay Kitabı. İstanbul; İstanbul Türk Tabipleri Birliği Yayınları, 2008: 92-102.
11. HEPDAK Hemşirelik Lisans Programı Standartları. (2018). Retrieved from http://www.hepdak.org.tr/images/belgeler/b3_v3.pdf
12. Iwasiw CL, Andrusyszyn M-A, Goldenberg D. Curriculum Development in Nursing Education. 4th ed. Jones & Bartlett Learning; 2020.
13. Kavgaoğlu, D., & Alcı, B. (2016). Application of context input process and product model in curriculum evaluation: Case study of a call centre. *Educational Research and Reviews*, 11(17), 1659-1669. <https://doi.org/10.5897/err2016.2911>
14. Lee MB. Curriculum Evaluation. İçinde: Uys LR, Gwele NS, editörler. Curriculum Development in Nursing Process and Instruction. London and New York: Routledge Taylor & Francis Group, 2005; 98-111.
15. Lewallen, L. P. (2015). Practical Strategies for Nursing Education Program Evaluation. *Journal of Professional Nursing*, 31(2), 133-140.

Kaynaklar

14. Matthiesen, V., & Wilhelm, C. (2006). Quality outcomes and program evaluation in nursing education: An overview of the journey. *Quality Management in Health Care*, 15(4), 279–284. <https://doi.org/10.1097/00019514-200610000-00010>
15. Musal B. Program değerlendirme süreci. In: Program Değerlendirme Sempozyumu Sempozyum Kitabı. Tıp Eğitimi Geliştirme Derneği; 2005:19.
16. Okumuş H. Hemçirelik lisans eğitimde güncel durum ve uluslararası iyi örnekler. Hemşirelik Lisans Eğitimi Çalıştayı Sonuç Raporu (12 Ocak 2018). 139 Yükseköğretim Kurulu. Erişim adresi: http://yok.gov.tr/documents/10279/38771823/Hemsirelik_Lisans_Egitimi_Calistayi_Sonuc_Raporu.pdf (Erişim tarihi 2018 Temmuz 20).
17. Ornstein A, Hunkins F. Curriculum Foundations, Principles, and Issues. 5th ed. Pearson International Edition; 2009.
18. Öncü S. Klinik beceri eğitiminin değerlendirilmesinde CIPP Modeli örneği. (Yayımlanmamış doktora tezi). Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Tıp Eğitimi Anabilim Dalı, izmir; 2014.
19. Saewert K. Program evaluation perspectives and models. In: Oermann M, ed. A Systematic Approach to Assessment and Evaluation of Nursing Programs. NLN, National League for Nursing; 2017:7-17.
20. Sönmez V, Alacapınar FG. Örnekleriyle eğitimde program değerlendirme. Ankara: Anı Yayıncılık; 2015.
21. Stufflebeam DL. The CIPP model for evaluation. In: Stufflebeam DL, Madaus GF, Kellaghan T, (editors). Evaluations Models viewpoints on educational and human services evaluation. (2.edition). (p279-317). United States of America: Kluwer Academic Publishers; 2000.
22. Stufflebeam D. CIPP Evaluation Model Checklist, 17 Mart 2007. (<http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download;jsessionid=6EB87E1F8EB013580732CDAC1A5804E4?doi=10.1.1.401.1277&rep=rep1&type=pdf> Erişim Tarihi 30 Ekim 2017).
23. Suhayda R, Miller JM. Optimizing Evaluation of Nursing Education Programs. *Nurse Educator* 2006;31(5):200-206.
24. Şahin H. Program geliştirme sürecinin basamakları. In: Dağlı T (yayına hazırlayan), editor. TTB – UDEK Ulusal Yeterlik Kurulu III Çalıştayı Tıpta Uzmanlık Eğitiminde Program Geliştirme ve Ölçme-Değerlendirme Çalıştay Kitabı. İstanbul Türk Tabipleri Birliği Yayınları; 2008:48-65.
25. Turan S, Akalın AA. Program değerlendirme modelleri. içinde: Sayek i, editör. Tıp eğiticisi el kitabı. Ankara: Güneş Tıp Kitabevleri; 2016:246